

Asia: VN/21121/2024

Kysely EU:n verkkolähetysdirektiivin (2019/789) kansallisen täytäntöönpanon vaikutuksista eri toimijoiden näkökulmasta

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko 25 h §:n muutos selkeyttänyt alkuperäistä lähettämistä ja edelleen lähettämistä koskevan sääntelyn soveltamista ja onko lainmuutoksilla (25 h § ja 25 m §) ollut vaikutusta omaan toimintaan tai edustamienne tahojen toimintaan?

Kyllä. Jos kyllä, minkälaisia vaikutuksia, ja miten lainmuutokset on otettu huomioon omassa toiminnassanne tai edustamienne tahojen toiminnassa?

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Tekijänoikeuslain 25 h §:n muutos selkiyttää edelleen lähettämisen tulkintaa tilanteissa, joissa edelleen lähettäjä vastaanottaa signaalin kiinteällä yhteydellä lähettäjäryitykseltä. Tämä nimenomainen signaalin vastaanottamistapa on Kopioston ja Telian välisessä oikeudenkäynnissä Telian pääväite sen perustelemiseksi, että sen toiminnassaan ei olisi kyse TekL 25 h §:n mukaisesta edelleen lähettämisestä. Kopioston ja Telian välisessä oikeustapauksessa tämän kysymyksen osalta valituslupahakemus on vielä avoinna korkeimmassa oikeudessa.

Tehty lainmuutos selkiyttää entisestään tekijänoikeudellista tulkintaa tilanteissa, joissa edelleen lähettäjä, esimerkiksi operaattori, vastaanottaa signaalin kiinteällä yhteydellä lähettäjäyhtiöltä, ja poistaa näissä tilanteissa mahdollisuuden edelleen lähettäjältä kiertää tekijänoikeudellista vastuuta teknisin keinoin.

Lainmuutoksilla ei kuitenkaan ole ollut vaikutusta Kopioston tai sen edustamien oikeudenhaltijoiden toimintaan, koska lainmuutoksen jälkeenkään operaattorit eivät ole muuttaneet kantaansa oman toimintansa tekijänoikeudellisen luonteen suhteen. Operaattorit eivät omasta mielestään vielä ole TekL 25 h §:n mukaisia edelleen lähettäjiä kotimaisten tv-kanavien osalta ja ovat kieltäytyneet neuvotteluista Kopioston kanssa kotimaisten tv-kanavien lisensioinnista. Kopioston lisensioimien ulkomaisten tv-kanavien osalta Kopiostolla on ollut vakiintunutta lisensiointitoimintaa kotimaisten operaattorien kanssa 80-luvulta alkaen.

2. Palveleeko nykyinen sääntely ohjelmien tuotantojen ja lähettämisen kokonaisuutta eri osapuolet huomioon ottaen?

Kyllä, perustele

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Sääntely antaa mahdollisuuden siirtyä Suomessakin muualla Euroopassa käytössä olevaan lisensointikäytäntöön myös kotimaisten tv-kanavien edelleen lähettämisessä. Lisensointi mahdollistaisi sen, että edelleen lähettämisessä käytettyjen teosten tekijöille ja tuottajille kanavoituisi korvauksia teosten edelleen lähetyksestä myös kotimaisten tv-kanavien osalta teosten käyttäjiltä yleisten tekijänoikeudellisten periaatteiden mukaisesti, kuten tapahtuu muillakin teosten käyttömarkkinoilla. Esimerkiksi Tanskassa edelleen lähettämiskorvauksilla on suuri merkitys av-tekijöille, näyttelijöille, tuottajille, lähettäjäyrityksille ja koko av-klusterin elinvoimaisuudelle ja kilpailukyvyille. Myös sekä liikenne- ja viestintä- että sivistysvaliokunta ovat lausunnoissaan (LivM 8/2010 vp ja SivL 9/2010 vp) pitäneet kannatettavana sitä, että kotimaisten tv-kanavien lisensoinnista kertyisi korvauksia tekijöille.

Kopioston tuoreen kyselyn mukaan Kopioston maksamilla tekijänoikeuskorvauksilla on suuri periaatteellinen merkitys audiovisuaalisen alan ammattilaisille (91 % vastaajista). Kyselymme vastaajista yli puolelle tekijänoikeuskorvausten taloudellinen merkitys on erittäin suuri tai melko suuri.

a) Onko 25 h §:n muutos selkeyttänyt alkuperäistä lähettämistä ja edelleen lähettämistä koskevan sääntelyn soveltamista kaapeliyritysten ja taloyhtiöiden toiminnassa?

Kyllä, perustele

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Kyllä, TekL 25 h §:n muutos selkiyttää alkuperäistä lähettämistä ja edelleen lähettämistä koskevan sääntelyn soveltamista. Lainmuutos vahvistaa sen, että sillä tekniikalla tai tavalla, jolla edelleen lähettäjä vastaanottaa signaalin lähettäjäyritykseltä, ei ole merkitystä toiminnan tekijänoikeudellisen luonteen kannalta. Kaapeliyritykset ja taloyhtiöt ovat TekL 25 h §:n mukaisia edelleen lähettäjiä siitä riippumatta, ottavatko ne alkuperäisen lähetyksen signaalin ilmasta, kaapelista tai suoralla yhteydellä lähettäjäyritykseltä.

b) Onko kaapeliyritysten ja taloyhtiöiden toimesta tapahtuva televisiosisällön jakelu kansalaisille vähentynyt, kasvanut tai muutoin muuttunut uuden sääntelyn (25 h §) seurauksena? Liittäkää vastaukseen mahdollinen tilastotieto.

Ei, perustele

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Tiedossamme ei ole, että kotimaisen televisiosisällön jakelussa olisi tapahtunut muutoksia TekL 25 h §:n muutoksen seurauksena.

Kuten kohdassa 1 todetaan, lainmuutoksen jälkeenkään operaattorit eivät ole muuttaneet kantaansa oman toimintansa tekijänoikeudellisen luonteen suhteen. Operaattorit kieltävät yhä olevansa TekL 25 h §:n mukaisia edelleen lähettäjiä kotimaisten tv-kanavien osalta.

Sekä liikenne- ja viestintä- että sivistysvaliokunta ovat lausunnoissaan (LivM 8/2010 vp ja SivL 9/2010 vp) arvioineet, että vakiintuneiden ohjelmistojen näkyvyys ei vaarantuisi TekL 25 h §:ään perustuvan lisensioinnin johdosta.

c) Ovatko verkkoyritykset ja taloyhtiöt joutuneet maksamaan uuden sääntelyn (25 h §) seurauksena uudelleen tekijöille televisioisisällön edelleen lähettämistä korvauksia tilanteessa, jossa alkuperäinen lähettäjä on jo maksanut tekijöille koko Suomen osalta televisioisisältöä koskevista oikeuksista? Liittäkää vastaukseen mahdollinen tilastotieto.

-

Voitte kirjoittaa perustelunne alla olevaan tekstikenttään.

Kuten edellä kohdassa 1 on todettu, operaattorit eivät ole muuttaneet kantaansa edelleen lähettämisen suhteen, joten Kopiosto ei ole voinut vielä toistaiseksi periä korvauksia kaapelitelevisio-operaattoreilta kotimaisten tv-kanavien edelleen lähettämistä Suomessa. Tässä tilanteessa Kopiosto ei ole vielä ryhtynyt perimään kyseisiä korvauksia myöskään taloyhtiöiltä.

Kuten olemme aiemminkin tuoneet esille, jos tekijä on jo saanut korvauksen teostensa edelleen lähettämistä, ei ole enää perustetta periä korvausta toiseen kertaan. Liittyen siihen, miten meneteltäisiin tilanteissa, joissa lähettäjäyrittäjä olisi jo maksanut edelleen lähettämiskorvauksen, voidaan viitata siirtovelvoitteen alaisten ohjelmien korvausoikeutta (TekL 25 i §) koskevan hallituksen esityksen (HE 305/2014) sivulla 12 todettuun perustelutekstiin:

”Jos ohjelmiston lähettäminen maanpäällisessä tai kaapeliverkossa on edelleen lähettämistä, mutta lähettäjäyrittäjä on sopinut myös sitä koskevasta oikeuksista ohjelmien oikeudenhaltijoiden kanssa ja maksanut korvauksen, tekijällä tai ohjelman muulla oikeudenhaltijalla ei ole oikeutta saada toista korvausta vaatimalla korvausta erikseen edelleen lähettäjältä.”

Myös Kopiosto on ollut samaa mieltä lausunnossaan sivistysvaliokunnalle 2.2.2015 ja sitä täydentävässä lisälausunnossa 4.2.2015 sekä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. Tämä sama periaate pätee myös TekL 25 h §:n kohdalla.

Kopioston hallinnoimien yksinoikeuksien ja ulkomaisten järjestöjen kanssa tehtyjen vastavuoroisuussopimusten perusteella on selvää, että kotimaisten tv-kanavien sisältämien koti- ja ulkomaisten teosten edelleen lähettämistä ei ole kattavasti sovittu teosten oikeudenhaltijoiden kanssa.

Tekijänoikeuslain 25 i §:n mukaan jakeluvelvoitteen alaisten ohjelmien edelleen lähettämisen osalta näyttövelvollisuus mahdollisen korvauksen maksamisesta tekijälle on edelleen lähettämistä harjoittavalla operaattorilla/toimijalla:

”Tekijällä on oikeus saada edelleen lähettäjältä korvaus edelleen lähettämisestä, jollei edelleen lähettäjä näytä toteen, että korvaus on jo maksettu lähetysoikeuksien hankinnan yhteydessä. Mikäli lähettäjäyritys ei ole maksanut suoraan oikeudenhaltijoille korvausta edelleen lähettämisestä, korvaus voidaan maksaa ainoastaan 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun järjestön välityksellä.”

Hallituksen esityksen 28/2004 ja siihen perustuslakivaliokunnan antaman lausunnon (PeVL 7/2005 vp) myötä Suomen tekijänoikeuslaista poistettiin direktiivien vastaisesti siirtovelvoitteen alaiseen edelleen lähettämiseen (25 i §) liittynyt tekijöiden korvausoikeus 1.1.2006 alkaen.

Tekijänoikeusjärjestöjen Kopioston, Teoston ja Gramexin EU-komissiolle vuonna 2007 direktiivin vastaisesta siirtovelvoitteeseen liittyvän tekijöiden korvausoikeuden poistamisen johdosta tekemästä valituksesta EU-komissio antoi vuonna 2014 Suomelle virallisen huomautuksen direktiivien vastaisesta lainsäädännöstä, jonka seurauksena tekijöiden korvausoikeus palautettiin tekijänoikeuslain 25 i §:ään 1.6.2015.

4. Eduskunnan lausuman (EV 312/2022 vp) mukaisesti arvioinnissa tulee huomioida myös perusoikeusvaikutusten punninta suhteessa sääntelyn tulkinta- ja soveltamiskäytäntöihin ja määrittelytarpeet erityisesti alkuperäisen ja edelleen lähettämisen suhteen. Korkeimmassa oikeudessa on vireillä oikeudenkäynti, jossa on kyse televisiolähetysten edelleen lähettämisestä. (Markkinaoikeus on antanut asiassa ratkaisun MAO:285/19, joka ei ole lainvoimainen <https://markkinaoikeus.fi/fi/index/paatokset/teollisjatekijanoikeudellisetasiat/mao28519.html>.)

Miten näkemyksenne mukaan tuleva korkeimman oikeuden ratkaisu tulisi ottaa huomioon eduskunnan lausumassa tarkoitetussa arvioinnissa? Perustele lyhyesti alla olevaan tekstikenttään.

Korkeimman oikeuden ratkaisua ei ole vielä asiassa annettu, minkä vuoksi tarkempia näkemyksiä siitä, miten tuomio tulisi huomioida em. arvioinnissa, ei ole mahdollista antaa.

Perusoikeuksien punninnan kannalta on ongelmallista, että koti- ja ulkomaiset oikeudenhaltijat eivät ole Suomessa toistaiseksi saaneet kattavasti korvauksia kotimaisten tv-kanavien edelleen lähettämisestä samaan aikaan kuin muut näillä markkinoilla toimivat teosten käyttäjät ovat voineet taloudellisesti hyötyä heidän teostensa edelleen lähettämisestä kaapelitelevisiotoiminnan alusta lähtien. Tältä osin tekijöiden omaisuuden suojaa ei ole huomioitu Suomessa perustuslain edellyttämällä ja tasapainoisella tavalla.

Niiranen Valtteri
Kopioisto ry

Salmela Kirsi
Kopioisto ry